

הכנסת העשרים וחמש

יוזמים : חברי הכנסת
יוסף טייב
משה פסל
לימור סון הר מלך
מיכל מרים וולדיגר
ירון לוי
אביחי אברהם בוארון
צגה מלקו
גלעד קריב
משה טור פז
סימון דוידסון

פ/25/5221

הצעת חוק חינוך פיננסי חובה, התשפ"ה–2024

- מטרה 1. חוק זה נועד להקנות לתלמידים בבתי ספר ידע עיוני ומעשי בתחום החינוך הפיננסי לקידום אוריינות פיננסית.
- הגדרות 2. בחוק זה –
- "בית ספר" – מוסד חינוך כהגדרתו בחוק לימוד חובה, התש"ט–1949¹, למעט גן ילדים;
- "חינוך פיננסי" – לימוד עקרונות ניהול פיננסי אישי ומשפחתי, לרבות ניהול תקציב, אשראי, הלוואות, חובות, חסכונות, השקעות, צרכנות נבונה, זכויות עובדים, הזכות להתאגדות, פנסיה ומיסוי.
- תוכנית חינוך פיננסי 3. (א) משרד החינוך יפתח תוכנית לחינוך פיננסי לבתי הספר, אשר תותאם לשכבות הגיל השונות, ותשלב הן לימוד עיוני והן תרגול מעשי; פיתוח התוכנית ייעשה במסגרת הפעילות השוטפת והתקציב השוטף של המשרד.
- (ב) כל בית ספר ישלב את התוכנית לחינוך פיננסי במסגרת תוכנית הלימודים המחייבת, בהתאם להנחיות משרד החינוך.

¹ ס"ח התש"ט, עמ' 287.

- (ג) משרד החינוך יעריך מדי שנה את מידת הצלחת התוכנית לחינוך פיננסי באמצעות מבחנים וכלים חינוכיים ייעודיים לבדיקת הידע שנרכש על ידי התלמידים, ולשם עדכון ושיפור התוכנית; תוצאות ההערכה יפורסמו לציבור.
4. הכשרת מורים (א) משרד החינוך יערוך למורים העובדים בבתי הספר הכשרות והשתלמויות להוראת חינוך פיננסי.
- (ב) מוסדות להכשרת מורים יכללו בתוכנית הלימודים לתעודת הוראה קורסי חובה בחינוך פיננסי.
5. שר החינוך ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות לביצועו.
6. תחילה חוק זה יוחל בהדרגה החל משנת הלימודים התשפ"ו ובלבד שהחלתו תושלם לא יאוחר משנת הלימודים התשפ"ח.

דברי הסבר

בשנים האחרונות גוברת ההכרה בחשיבותו של חינוך פיננסי ככלי מרכזי להתמודדות עם אתגרים כלכליים ולהבטחת חוסן כלכלי אישי וחברתי. על פי מחקרים, ידע פיננסי מוקדם מקנה לתלמידים יכולות להתמודד עם החלטות כלכליות בצורה מושכלת. על פי נתוני ה-OECD, כפי שהובאו במסמך של מרכז המחקר והמידע של הכנסת בנושא "חינוך פיננסי-כלכלי במערכת החינוך בישראל" (ד"ר אלירן זרד, נובמבר 2021) (להלן – מסמך מרכז המחקר והמידע של הכנסת), ברוב המדינות החברות בארגון מקודמות תוכניות אסטרטגיות לאומיות בנושא החינוך הפיננסי ובחלקן אף קיימת תכנית לימודים מחייבת לחינוך פיננסי.

גם מדינת ישראל הכירה בחשיבות החינוך הפיננסי, ואולם עד כה הנושא לא נכנס לתוכנית הלימודים המחייבת. עוד בשנת 2011 התקבלה החלטת ממשלה מס' 3926 על הגברת החינוך הפיננסי בישראל, ובה נקבע כי אגף שוק ההון במשרד האוצר יגבש תוכנית אסטרטגית לאומית בנושא החינוך הפיננסי וכן תוקם מחלקה ייעודית באגף שתרכז את הטיפול בנושא החינוך הפיננסי. בשנת 2012 פרסם אגף שוק ההון במשרד האוצר אסטרטגיה לאומית לקידום חינוך פיננסי בישראל והחל לגבש תוכנית לימודים בנושא בשיתוף משרד החינוך. מתשובת משרד החינוך שנכללה במסמך מרכז המחקר והמידע של הכנסת עולה כי נושא החינוך הפיננסי הוגדר בשנים האחרונות כיעד על ידי משרד החינוך, והוא פעל לגיבוש תוכנית לימודים רב-גילית שבה ישולבו תוכני החינוך הפיננסי בתחומי דעת מגוונים; ואולם, התוכנית נלמדת בהיקף מצומצם, במסגרת לימודי בחירה או כתוכנית לימודים נוספת בלבד ולא כתחום חובה. מערכת החינוך הישראלית, שמתמקדת כיום בעיקר בלימוד עיוני, חסרה תוכן מעשי הנדרש לחיי היומיום של תלמידים. חוק זה נועד להטמיע את החינוך הפיננסי כחלק אינטגרלי מתוכנית הלימודים, מבלי להכביד על תקציב משרד החינוך ולדרוש הקצאת משאבים נוספים, שכן משרד החינוך מפתח תוכניות לימודים כחלק מפעילותו השוטפת.

לאור האמור לעיל, מוצע כי משרד החינוך יפתח תוכנית לחינוך פיננסי שתהיה תוכנית מחייבת בשכבות הגיל השונות בבתי הספר ותשלב לימוד עיוני ומעשי; המשרד יעריך מדי שנה את הצלחת התוכנית בדרכים שונות לשם שיפור התוכנית ויפרסם לציבור את תוצאות ההערכה. משרד החינוך והמוסדות להשכרת מורים יערכו הכשרות והשתלמויות להוראת חינוך פיננסי ויכללו את הנושא בתוכנית הלימודים לתעודת הוראה. שר החינוך יהיה ממונה על ביצוע החוק והוא יוחל בהדרגה במהלך שנתיים משנת הלימודים התשפ"ו ועד להחלה מלאה בשנת התשפ"ח.

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
ט"ו בכסלו התשפ"ה (16.12.2024)